

IVO POSPÍŠIL

OPOŽDĚNÁ VZPOMÍNKA NA DVA ČESKÉ SLAVISTY

Loni a letos ztratila česká slavistika dva důležité pracovníky.

Dne 23. července 2013 zemřel prof. PhDr. Jiří Damborský, DrSc. (nar. 1927), muž, jehož životní dráha nebyla nijak idylická a který – stejně jako řada čestných vědců – neměl ve vždy obojetném českém prostředí na růžích ustláno, neboť zřetelně „vyčníval“, což se u nás nesmí: jednak svou lidskou osobností, jednak svou odborností a mezinárodním renomé. Vystudoval slavistiku na Univerzitě Karlově a na Jagellonské univerzitě v Krakově, později zakotvil v Olomouci na nově založené polonistice, již se od roku 1952 až do své smrti nejvíce věnoval a Polsko bylo také zemí, která mu velmi pomohla. Mezi jeho učitelé byli Bohuslav Havránek, Karel Horálek, Alexandr Isačenko, Bohumil Mathesius, z Poláků např. Tadeusz Lehr-Splawiński. V 60. letech minulého století působil na Varšavské univerzitě, kde se zabýval srovnávacím plánem českého a polského jazyka. Habilitoval se na Varšavské univerzitě v roce 1965, o dva roky později v Olomouci, odtud musel v roce 1972 na začátku tzv. konsolidace (našimi novináři historicky nepřesně nazývané normalizací) z politických důvodů odejít. Po roce 1989 se vrátil do Olomouce, později odešel do Ostravy, v polském Opolí zakládal bohemistiku. Je autorem řady publikací, z nichž jedna vyšla roku 1977 v Polsku (porovnávací studie o lexiku a frazeologii polské a české); podobně laděné je srovnávací pojednání o polštině a francouzštině (1999) a obecně slavistické úvahy (2007). Jiří Damborský byl nejen lingvistou, ale filologem v širokém slova smyslu, jehož práce stojí často na pomezí lingvistiky a literární vědy, stylistiky a poetiky. Nehledě na různé ústrky a křivdy před rokem 1989 i po něm měl štěstí na to, že se našli lidé, kteří jeho zásluhy ocenili – je charakteristické, že to byli především Poláci (1978: *Z zásluhy o polskou kulturu*, 1998: *Důstojnický kříž Řádu za zásluhy Polské republiky aj.*).

V době existence legitimního Českého komitétu slavistů, jehož činnost byla roku 2003 násilně ukončena, byl naším dobrým spolupracovníkem. Čest jeho památce!

Dne 14. dubna 2014 zemřel dlouholetý pracovník Slovanského ústavu a před tím jiných organizačních jednotek ČSAV a AV ČR, jak to různé převraty přinášely, PhDr. Jiří Bečka, CSc., český polonista, literární vědec a bibliograf. Z jeho tvorby se obvykle uvádějí a – činí to i stávající vedení jeho bývalého pracoviště – bibliografické svazky *Slavica v české řeči* I. (České překlady ze slovanských jazyků do roku 1860), II. (1861–1890), III. (část 1, Překlady ze západo- a jihoslovanských jazyků v letech 1891–1918; část 2, Překlady z východoslovanských jazyků, 1891–1918) vydané v letech 2002–2012, přičemž měl další spolupracovníky. Ale Jiří Bečka byl také koncepční vědecký hráč, i když závěr jeho dráhy byl značně rozporuplný: kdo má na tom největší „zásluhu“, vědí nejlépe ti, kteří mu stáli tehdy nejbliže.

Oba aktéři slovanských studií byli různí co do životní dráhy i rozsahu a charakteru odborné práce, nicméně něco měli společného: také s nimi začala z české slavistiky i z české humanitní vědy obecně odcházet řada z těch hodnot, které slavistiku činily historicky a metodologicky ukotvenou vědou a jejichž odcházení – nehledě na úpornou snahu nemnohých – se nepodařilo zastavit. Musíme se s tím smířit?